

ΑΡΜΟΝΙΑ

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΜΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔ. ΟΜΗΡΟΥ 9 | ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

••• Τιμή συνδρομῆς ἑτησίᾳ δρ. 6 — Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 7 •••

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : Περί τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν γένει καὶ ἰδίως τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς.—Περί τῆς θρησκευτικῆς πεποιθήσεως. Πατήρ καὶ υἱός, διάλογος περὶ θρησκείας. — Ἰωάννα Δ' Ἀρκ. — Ὁ ὀρφανός.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ

Ἐξεθέσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν ἄρθρῳ τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἐπίσημον καὶ ἀνεπίσημον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πολιτείαν πρὸς τοὺς Ἀγγλικανούς. Λυπούμενοι εἰλικρινῶς διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους παραχωρήσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐπὶ σταθερότητι φρονήματος καὶ πράξεως σεμνυνομένη Ἐκκλησία προβαίνει πρὸς τὸν φύσει νεωτερίζοντα Προτεσταντισμὸν, ὑπεδείξαμεν τοὺς προφανεῖς κινδύνους τοὺς ὁποίους ὡς ἐκ τούτου διατρέχει. Θέλουσα, ἐπιδιώκουσα παντὶ σθένει τὴν ἑνωσιν αὐτῆς μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, θυσιάζει ἀδιστάκτως χάριν τῆς ἐνώσεως ταύτης θεμελιώδεις τῶν ἱερῶν κανόνων διατάξεις. Ἐλπίζει ὅτι ἡ ἀνεκτικότης αὕτη θὰ προσκτήσῃ αὐτῇ τὰς καρδίας τῶν ἐν τῇ πλάνῃ διατελούντων ἀδελφῶν. Δυστυχῶς εἶδομεν ὅτι οἱ εὐσεβεῖς οὗτοι πόθοι, αὐταὶ αἱ ἐλπίδες ὅλον ἐν ἐλέγχῳ ἀβάσιμοι, ἀφοῦ ἀντὶ νὰ προσέλθωσιν οἱ Διαμαρτυρόμενοι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, οἱ ὀρθόδοξοι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐξοικειοῦνται πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Λουθήρου.

Προβάσας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν θυσίαν τῶν κανόνων, δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ μὴ θυσιασθῇ πῶς καὶ ἡ διδασκαλία. Ἄλλως τε κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον ἡ πράξις εἶνε σύμφωνος ἐν γένει πρὸς τὴν θεωρίαν, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἡθικὴ πρὸς τὸ δόγμα, πρὸς τὴν πίστιν. Δὲν θέλομεν βεβαίως ἐνταῦθα νὰ ἐλέγξωμεν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ δογματικαῖς καινοτομίαις, καθότι πρόκειται οὐχὶ περὶ

τῆς ἐπισήμου διδασκαλίας αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς τρεχούσης ἢ μᾶλλον περὶ δοξασιῶν καὶ πεποιθήσεων αἵτινες ὁσημέραι κατακτῶσαι ἔδαφος ἀπειλοῦσι σοβαρῶς τὴν κατὰ κόρον διατυμπανιζομένην ἀπόλυτον εὐλάβειαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πίστιν τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Πᾶς τις ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸν ἀνεπτυγμένον ἀνατολικὸν κόσμον ἀντιλαμβάνεται τὴν γενικὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ φλέγοντα μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν ζητήματα, ὡς τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ Καθартήριον, τὰς λυσιποίνους ἀφέσεις, κλπ. Ἡμεῖς θὰ ἐχαίρομεν βεβαίως ἐὰν ἡ ἀδιαφορία αὕτη ἐτύγχανε προῖδν λανθανούσης ὅπωςδῆποτε πίστεως, ἐτοίμου νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν ἅμα ὡς αὕτη ἤθελεν ἐκπέμψῃ τὰς ἀκτῖνάς της μέχρις αὐτῶν. Ἀτυχῶς ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀδιαφορία τυγχάνει δογματικῇ μηδεμίαν σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν καλὴν πίστιν, καθότι δὲν προέρχεται τόσο ἐκ τῆς ἀγνοίας, ὅσον ἐκ τῆς περιφρονήσεως τῶν δογματικῶν διαφορῶν.

Ἐκ τῆς περιφρονήσεως ταύτης προέκυψεν ὁ διακαὴς πόθος ἵνα πάντες οἱ χριστιανοὶ κοινὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα ὁμολογοῦντες ἐνωθῶσιν ἀνεξαρτήτως τῶν λεπτολογιῶν καὶ τῶν ἀπηρχαιομένων θεωριῶν τῶν θεολόγων ὅτινες ἐξεῦρον αὐτὰς πρὸς διακανόνισιν τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐρίδων. Τοιαύτη ἡ ἐπικρατοῦσα σήμερον παρὰ τοῖς πλείστοις ὀρθοδόξοις ἀντίληψις, οὐδαμῶς συμβαλλομένη πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς πίστεως ἥτις μηδεμίαν παραδέχεται διάκρισιν μεταξὺ κυρίων καὶ δευτερευόντων δογμάτων ὡς πρὸς τὴν πλήρη ἐκ μέρους ἡμῶν συναίνεσιν, καθότι αἱ ὑπ' αὐτῆς προβαλλόμεναι ἡμῖν ἀλήθειαι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ἀληθείας τοῦ ἀποκαλύψαντος αὐτὰς Θεοῦ. Ὁμολογοῦμεν ὅτι πολλάκις ἡ κοινὴ γνώμη εὐκόλως ὑπὸ ξένων στοιχείων ἐπηρεαζομένη δὲν διερμηνεύει τὰς παρὰ τοῖς θρησκευτικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις κρατούσας πεποιθήσεις. Πᾶς τις ὅμως ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐὰν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶχε προσπαθήσει διὰ καταλλήλων διδασκαλιῶν νὰ διαφωτίσῃ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, δὲν θὰ παριστάμεθα πρὸ τοῦ θλιβεροῦ θεάματος τῆς χαλαρώσεως τῶν δογματικῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων. Τῆς ἀνεξιθρησκείας τὸ αἶσθημα τοσοῦτον ἀνεπτύχθη ὥστε πρὸ τίνος θεολόγος ὑψηγῆται τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ Κ. Λαμπάκης ἐτόλμησε νὰ διακηρύξῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ φλέγοντος ζητήματος τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀρχὰς ἐξ ὁλοκλήρου ἀντιθέτους πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Πρὸς τὴν ἀνατρεπτικὴν ταύτην

διδασκαλίαν εἰς ἐπήκοον αὐτῆς γενομένην, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐτήρησεν ἰχθύος σιωπὴν, οὔτε κατακρίνασα οὔτε ἀποδοκιμάσασα καὶ τὸν ὑφηγητήν, ὅστις τὰ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Σμύρνης παρ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντα δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ ἀκωλύτως ὅπουδῆποτε, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἑδρας τοῦ Πανεπιστημίου. Οὕτω δὲν θὰ συμπεριεφέρετο βεβαίως ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἣτις εἰς τὴν πεφωτισμένην καὶ ἄσκον των Ρωμαίων Ποντιφίκων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ Ἀρχιερέων αὐτῆς μέριμναν ὀφείλει τὴν φύλαξιν τῆς «παρακαταθήκης τῆς πίστεως ἀπὸ τῶν βεβήλων κενοφωνιῶν καὶ ἀντιθέσεων τῆς ψευδωνύμου γνώσεως» (Τομ. Γ' 20) κατορθώσασα τῶν ἐκάστοτε δογματισάντων νεωτεριστῶν νὰ πατάξῃ τὴν θρασύτητα καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὰς ἀνατρεπτικὰς θεωρίας.

Ὡς ἦτο ἐπόμενον ἡ «Εἰρήνη» ἀνέλαθεν ἀσμένως τὴν δημοσίευσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ. Λαμπάκη ἐκφωνηθέντος λόγου, ὅστις διὰ τῶν ριζοσπαστικῶν ἰδεῶν του τὰ μάλα διευκολύνει τὴν ὑπὸ τῆς περιφήμου «Ἐνώσεως» ἐπιδιωκομένην συμφιλίωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ἄρσεως οὐ μόνον τῶν νῦν ὑφισταμένων παρεξηγήσεων καὶ διαφωνιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλουσῶν τοιούτων. Ἰδοὺ τὰ κύρια σημεῖα περὶ τὰ ὁποῖα περιστρέφεται αὕτη ἡ ὁμιλία.

Θέλων ἴσως νὰ ἐξασφαλισθῇ ἀπὸ πάσης κατηγορίας ἢ ἐπικρίσεως ὁ Κ. Λαμπάκης καθορίζει ἐν πρώτοις τὴν ιδιότητα ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐκφέρει τὰς γνώμας του καὶ θεωρίας περὶ τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Χρῆσιν ποιούμενος διακρίσεως λίαν προσφιλοῦς εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν νεωτεριστάς, διαμαρτύρεται ὅτι δὲν ὁμιλεῖ ὡς θεολόγος καὶ καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν τῇ Ἐθνικῇ Πανεπιστημίῳ, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦς χριστιανὸς τῶν πρώτων αἰώνων ὅστις ἀναβιώσας ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ Κ. Λαμπάκη καὶ βλέπων τὴν χριστιανωσύνην διηρημένην εἰς ἄπειρα ἐχθρικά στρατόπεδα ἀναπέμπει τὴν περίφημον ἐκείνην κραυγὴν τοῦ Παύλου: Μεμέρισται οὖν ὁ Χριστός; (α Κορ. Α' 13).— Ναὶ μὲν βλέπει μετ' εὐχαριστήσεως τὰς παρὰ πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ὁσημέραι ἐμφανέστερον ἐκδηλουμένας πρὸς τὴν ποθητὴν ἔνωσιν τάσεις. Μήπως αὕτη ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῶν Πατριαρχείων δὲν ἔχει ἐσχάτως ἀναλάβῃ τὴν ἀξιέπαινον ὅσον καὶ ἄγνωστον μέχρι τοῦδε εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ πρωτοβουλίαν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μιᾶς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης; Δυστυχῶς λέγει ὁ Κ. Λαμπάκης τὸ παρελθὸν τοῦ κλήρου δὲν ἐνθαρρύνει πολὺ τοὺς πράγματι, πνεύματι καὶ καρδίᾳ ἐπιδιώκοντας

τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τὴν ἐνότητα, καθότι «οὗτοι (οἱ κλη-
 » ρικοὶ) γνώρισμα δὲν ἔχουσι τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ἀλλὰ τὰ
 » ζητήματα ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἢ ἄνευ τοῦ Υἱοῦ, τὸ ἄζυμον ἢ τὸ ἐνζυμον, τὴν
 » μετουσίωσιν ἢ τὴν ἐν πνεύματι μετέληψιν καὶ τὴν μετουσίωσιν διὰ
 » τῆς ἐπικλήσεως τελουμένην ἢ διὰ τῆς ἀπαγγελίας τῶν Κυριακῶν
 » ρημάτων, τὸ πουργατόριον, τὰς ἀφέσεις (indulgentiæ) ἃς εὑρον ἐκ
 » περισσεύματος θησαυροῦ ἀποκειμένου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ τοῦ σταυ-
 » ρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου καὶ μυρίας ἄλλας συζητήσεις ἃς ὁ Θεὸς
 » Παῦλος ἀποκαλεῖ μωρὰς καὶ ἀναξίας τῶν τέκνων τοῦ Χριστοῦ». ¹ —
 Ὅθεν δέον νὰ ἐκλείψωσιν αἱ συζητήσεις αὗται ἐξ ὁλοκλήρου καθὼ ἀντι-
 τιθέμεναι εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ πνεῦμα τοῦτο, κατὰ τὸν
 ρήτορα, εἶνε πνεῦμα ἀγάπης ἥτις ἐπὶ τῆς πίστεως ἐρειδομένη εἰς ἐν κυρίως
 ἀποβλέπει, εἰς τὴν ἀδελφικὴν τοῦτέστιν ἀπάντων τῶν χριστιανῶν συμβίω-
 σιν καὶ ἐνότητα ἐν τῇ Κυρίῳ καὶ Λυτρωτῇ ἡμῶν Χριστῷ. Ἡ ἀγάπη εἶνε
 τὸ μέγιστον, τὸ πρώτιστον καθήκον τῶν τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἐπαγ-
 γελλομένων, αὕτη ἐπομένως δέον νὰ ρυθμίζῃ ὅλον τῶν χριστιανῶν τὸν
 βίον, εἰς τελευταίαν μοῖραν τιθεμένων τῶν δογματικῶν ζητημάτων. —
 Ἀναμφιβόλως ὁ κληρὸς οὐδαμῶς θὰ στέρξῃ νὰ ἀποδεχθῇ τὰς ἀρχὰς
 ταύτας, τὰς ἄρδην ἀνατρεπούσας τὸ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθὲν ἀξιοθρή-
 νητον καθεστῶς. «Εἵμεθα βέβαιοι ὅτι ὅ,τι ὁ κληρὸς ὡς ἐκ τῆς ἐμπαθείας
 » καὶ τοῦ συμφέροντος ἐστάθη ἀδύνατον νὰ πράξῃ, τοῦτο θὰ πράξῃ
 » βεβαίως ἢ ἐπιστήμη, ἢ προόδος καὶ ἢ ἐν ἐλευθέρᾳ ἐκπαιδεύσει καὶ
 » ἐρευνῇ ἀνατροφῇ τῶν νέων θεολόγων».

Χαλεπὸν μὲν τὸ ἔργον, ἀλλ' ἀσφαλὲς ἢ ἐπιτυχία. Ὁ κόσμος δὲν
 θὰ ἀργήσῃ, καθ' ἣν τρέφει ἀκράδαντον πεποιθήσιν ὁ Κ. Λαμπάκης,
 νὰ ἀνοίξῃ ἐπὶ τέλους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἀνατινάξῃ διὰ παντὸς τῆς
 ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας τὸν ζυγόν, διδασκαλία τῆς ὁποίας ἢ
 πρώτη ἄλλως τε ἀξίωσις τυγχάνει ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπαράδεκτος. Τῇ
 ὄντι ἡ Ἐκκλησία πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ὑπ' αὐτῆς πρεσβευομένης πίστεως
 ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν, στήριζον τὰ δόγ-
 ματα αὐτῆς ἐπὶ θείας ἀποκαλύψεως. Ἄρα λοιπόν, ἐξακολουθεῖ λέγων
 ὁ ὀρθόδοξος θεολόγος, ἢ ἀξίωσις αὕτη εἶνε ἀστήρικτος, παράλογος,
 καθότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ δύναται θεωρητικῶς νὰ
 καυχθῇ ἐπὶ ἀποκλειστικῇ τῆς ἀληθείας κατοχῇ, μόνον τὸ θέαμα τῶν

¹ Ἴδε «Εἰρήνην» Αὐγούστου 1910 — Σκέψεις χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων περὶ τῆς
 Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

ἀλληλοσπαραζομένων Ἐκκλησιῶν θὰ ἡδύνατο νὰ πείσῃ προχείρως οἰονδήποτε ὅτι πράγματι ὁ Θεὸς «παρέδωκε τὸν κόσμον πρὸς συζήτησιν εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων».

Τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ τῶν ἀντιμαχομένων χριστιανικῶν κοινοτήτων τὸ θέαμα καθημερινῶς ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Τάφου Ἐκείνου οὐτινος τὴν διδασκαλίαν ἐκάστη ἰσχυρίζεται ὅτι ἀποκλειστικῶς κατέχει. Ἀκούσατε. «Βλέπω ἀγερῶχους τοὺς ὀρθοδόξους τελούντας πρώτους » τὴν θείαν μυσταγωγίαν τοῦ Παναγίου Τάφου. Φρονοῦσιν ὅτι μόνον » οὗτοι κατέχουσι τὴν ἀλήθειαν! Μετ' αὐτοὺς υπερέφανοι εἰσέρχονται » οἱ Ἀρμένιοι — Φρονοῦσιν ὅτι μόνον οὗτοι κατέχουσι τὴν ἀλήθειαν!

» Μετ' αὐτοὺς υπερφίαλοι καὶ μετὰ πικρίας πρὸς τὰς δύο προήγη-
» θείσας Ἐκκλησίας προσφέρουσι τὴν ἀναίμακτον λατρείαν οἱ ὁπαδοὶ
» τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Φρονοῦσιν ὅτι μόνον οὗτοι κατέχουσι τὴν
» ἀλήθειαν! — Πλὴν τῶν τριῶν Ἐκκλησιῶν τούτων περιστοιχοῦσι τὸν
» Πανάγιον Τάφον καὶ ἕτεραι μικρότεραι Ἐκκλησίαι τῶν Κοπτῶν, τῶν
» Σύρων κ. τ. λ. Φρονοῦσιν ὅτι μόνον αὗται κατέχουσι τὴν ἀλήθειαν!
» Ὅλοι κατέχουσι τὴν ἀλήθειαν; Βεβαίως ὄχι! Τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν
» κατέχει μόνον τὸ ἀπόλυτον Ὄν, ὁ Θεός. Καὶ ὅμως αἱ Ἐκκλησίαι
» τῶν διαφόρων χριστιανικῶν λαῶν τὴν ιδιότητα ταύτην δὲν ἀναγνώ-
» ρίζουν ἐν τῷ Θεῷ, ὅτι παρ' αὐτῷ μόνον ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια. Ἐκά-
» στη χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποκλειστικῶς καὶ ἀπολύτως εἰς ἑαυτὴν
» καὶ μόνον ἀναγνωρίζει ἔργον ὅπερ ἀνήκει εἰς μόνην τὴν ἀπόκρυφον
» τοῦ Θεοῦ σοφίαν, καὶ οὕτως οἱ χριστιανοὶ ἀλληλοσφάζονται περὶ τὸν
» Τάφον Ἐκείνου ὅστις ἐδίδαξε τὸ «Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρον...
» ἀλληλοσφάζονται περὶ τὸν Τάφον Ἐκείνου ὅστις μίαν ἀνύψωσε σημαίαν,
» τὴν σημαίαν τῆς ἀγάπης... ἀλληλοσφάζονται περὶ τὸν Τάφον Ἐκείνου
» ὅστις ὑψωσε τὴν σημαίαν τῆς εἰρήνης. — Τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν
» εὐρίσκονται ἐγγύτερον τῇ ἀληθείᾳ αἱ ὁμολογίαι αἱ δεχόμεναι ὅτι οὐδε-
» μία Ἐκκλησία κατέχει τὴν πλήρη ἀλήθειαν, καὶ ὅτι ἐν πάσῃ ἀδια-
» κρίτως Ἐκκλησίᾳ δύναται ὁ χριστιανὸς νὰ τύχῃ μακαριότητος;»¹.

Καίτοι ὁ Κ. Λαμπάκης δὲν περαίνει τὴν ὁμιλίαν του εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, μὴ ἔχοντες ὅμως ἀνάγκην πλειοτέρων πρὸς κατανόησιν τῶν περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἰδεῶν του, θέλομεν προβῆ προσεχῶς εἰς τὸν ἔλεγχον αὐτῶν.

Δ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΕΡΝΙΑΣ

¹ Ἴδε «Εἰρήνην» Αὐγούστου 1910. Σκέψεις χριστιανοῦ κτλ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΣ *

Τὴν ὀμιχλώδη ἀγλὺν τῆς δουλείας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπνωττον ἐπὶ αἰῶνας τὰ τρία τέταρτα τῆς ἀνθρωπότητος, διέλυσε τὸ θαλπερὸν καὶ ἀνέσπερον φέγγος τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ χριστιανισμὸς ὕψωσε τὸ λάβαρον τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν βαρβάρων προλήψεων ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐστέναζεν αἰχμάλωτος ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἔθραυσε τὰς ἰσχυρὰς ἀλύσεις διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ κτηνώδης βία ἐκράτει δεδεμένην τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἀθωότητα. Μία ὑπέροχος πνοὴ εἰρήνης καὶ ὁμοιοῦς διαχύνεται ἐπὶ τὸν κόσμον σύμπαντα διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ ἀρεταί, τέως ἄγνωστοι, ἡ εὐσπλαγχνία, τὸ ἔλεος, ἡ αὐταπάρνησις, ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ αὐτοθυσία διακαίουσαι τὰς ψυχὰς τῶν πρώτων χριστιανῶν, φωτίζουνσι, θερμαίνουνσι, συγκινοῦσι, τὰς ψυχρὰς καὶ ἀναλγήτους καρδίας τῶν ἀπίστων.

Διὰ τὰ ὀμιλήσωμεν πλέον συγκεκριμένως, τίς κατέστησε τὴν γυναῖκα, τὴν τεταπεινωμένην καὶ ἐξουθενωμένην παρὰ τοῦ ἀνδρός, ὁμοίαν καὶ ἴσην αὐτῷ, βασίλισσαν αὐτοῦ, τὴν προσφιλεστέραν καὶ γλυκυτέραν αὐτοῦ ἔμπνευσιν; Ἀναμφισβητήτως ὁ χριστιανισμός. Ὁ τύπος τῆς Παρθένου Μητρός, ἀπαστράπτων ἐξ ἀκτινοβολίας καὶ αἴγλης ἐφάνέρωσεν εἰς ἡμᾶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἀληθῆ φύσιν τοῦ ὄντος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τὰ πάθη μας παρεγνώρισαν καὶ ἐταπείνωσαν. Ἐχαίρετίσαμεν τὴν γυναῖκα ἀθάνατον ὥς ἡμεῖς, τέκνον τοῦ Θεοῦ ὥς ἡμεῖς, ἱκανὴν πλειότερον ἡμῶν εἰς μεγάλας θυσίας καὶ ὑψώσαμεν δι' αὐτὴν θρόνον σεβασμοῦ καὶ τιμῆς πρὸ τοῦ ὁποίου ἱπποτικὴ λατρεία καὶ ἀφοσίωσις ἐπειράθη νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτὴν διὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς δουλείαν. Θαυμασία ἀπελευθέρωσις εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ χαρμόσυνος οἰκογενειακὴ ζωὴ, ἡ εἰρήνη τῆς οἰκιακῆς ἐστίας, καὶ ἡ ὁποία κατηύγασε τὸν κόσμον, ὥς ἡ γλυκεῖα ἡλιακὴ ἀκτὺς ἥτις ἔρχεται νὰ φωτίσῃ μετὰ μακρὸν χειμῶνα τὸν συννεφώδη καὶ μολυβδόχρουν οὐρανὸν τῆς ὑποφωσκούσης ἀνοίξεως.

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 185.

Τίς περισυνέλεξε τὸ ἀσθενὲς παιδίον; Τίς κατέστη ὁ προστάτης τῆς ἀδυναμίας του; Τίς τῷ παρέσχε λίκνον καὶ ἄσυλον; Τίς ἔδρυσε ὀρφανοτροφεῖα διὰ τὰ ἐγκαταλελειμμένα; Τίς ἔμαθε νὰ τὸ ἀγαπᾷ, νὰ τῷ ἀφιεροῖ τὰ δάκρυά του, τὴν καρδίαν του, τὴν ὑπαρξίν του δλόκληρον; Τίς ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, τοὺς μοναχοὺς, τὰς Ἀδελφὰς τοῦ Ἑλέους; Ἀληθῶς σήμερον λαῖκαὶ ἑταιρεῖαι, ἐμπνεόμεναι ἀπὸ μίαν εὐγενῆ ἄμιλλαν ἠκολούθησαν τὰ ἔχνη μας, ἀντέγραψαν τὰ ἔργα μας. Ἐγένοντο ὅμως ἄπλοῖ μιμηταί μας διότι ἀπὸ ἡμᾶς ἠρύσθησαν τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις των. Ἡμεῖς οἱ ἱερεῖς ἀνεκαλύψαμεν οἱ πρῶτοι, ἐντὸς τῶν εὐθραύστων παιδικῶν σωμάτων μίαν ὥραϊαν καὶ συμπαθῆ ψυχὴν. Ἡμεῖς πρῶτοι ἐχαιρετίσαμεν εἰς τὰ παιδιά τοὺς θεοὺς ἀδελφούς μας, τὰ θετὰ τέκνα μας. Καὶ ἐνῷ οἱ εἰδωλολάτραι πατέρες δὲν ἔβλεπον εἰς τὰ χαριέστατα αὐτὰ πλάσματα εἰμὴ ἄσημον τέφραν, ἡμεῖς οἱ ἄλλοι μιμούμενοι τὸν πατέρα Ὁριγένην ἀνεκαλύψαμεν τὰ μικρά των στήθη, ἐγονυπετήσαμεν πρὸ αὐτῶν ὡς πρὸ βωμῶν, καὶ ἐλατρεύσαμεν τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος ἐν αὐτοῖς κατῆκει καὶ ὁ ὁποῖος καθίστα αὐτὰ ὄντα θεῖα.

Τέλος τὰς ἀλύσεις δι' ὧν τὸ Κράτος περιέβαλλε τὸν πολίτην τίς τὰς ἔθραυσεν; Τίς μᾶς ἐξησφάλισε τὴν κατοχὴν τῆς κληρονομικῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ προγονικοῦ ἀγροῦ ἐλευθέραν καὶ ἀπαραβίαστον ὡς αὐτὴν τὴν συνείδησίν μας; Τίς ὑπέταξε τὴν κτηνώδη βίαν καὶ τὴν ἀκατάσχετον ἰσχὺν εἰς τὴν γλυκεῖαν δικαιοσύνην; Ἡ νεωτέρα πολιτεία ἢ στηριζομένη ἐπὶ τῶν παραγγελμάτων τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης ἅτινα ὁ χριστιανισμὸς καθιέρωσεν. Καὶ τελευταῖον τίς καθιέρωσε μεταξὺ τῶν λαῶν τὴν ἰσότητα; Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομνησθῇ ὅτι κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ ἡγεμόνες ὡς ὑπέρτατον διαιτητὴν ἐξέλεγον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἀπεκαθίστα τὴν ἁρμονίαν διότι ἔθετεν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, τὴν Θεῖαν δύναμιν διὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν Θεῖαν Δίκην ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἴδου ὅτι ἀπεδείχθη: ὅτι ἡ ἱστορία τῶν λαῶν ἄνευ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὸ αἵματηρὸν μαρτυρολόγιον τῆς ἐλευθερίας, ἐνῷ ἡ ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ ἀποτελεῖ τὸ *Εὐαγγέλιον* ὅλων τῶν ἀπολυτρώσεων.

[Ἔπεται συνέχεια]

ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ ΥΙΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

«Ὅσοι κράτιστοι κτημάτων εὐβουλία».

(ΣΟΦΟΚΛΗΣ Ἀντιγόνη 1050).

Υἱός.

Πάτερ μου, σὲ ἀκούω καὶ πάλιν νὰ καταφέρῃσαι κατὰ τῆς νῦν καταστάσεως τῆς κοινωνίας· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ὀφείλεις νὰ χαίρῃς ἐπὶ τῷ νέῳ πολιτισμῷ καὶ οὐχὶ νὰ λυπῆσαι, ὥς λέγεις. Δὲν βλέπεις πόσον προώδευσαν πᾶσαι αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι;

Πατήρ.

Τέκνον μου, ἀληθινὴν ἐγὼ πρόοδον ὀλίγην βλέπω, δηλαδὴ πρόοδον ποιότητος καὶ οὐχὶ ποσότητος πρόοδον.

Υἱός.

Δὲν ἐννοῶ, πάτερ, τί λέγεις.

Πατήρ.

Λέγω ὅτι αἱ νέαι τέχναι καὶ αἱ νέαι ἐπιστῆμαι δὲν κατῴρθωσαν νὰ καταστήσωσιν ἠθικῶς εὐδαίμονα τὸν ἄνθρωπον. Μ' ἐννοεῖς;

Υἱός.

Ἀληθῶς δὲν σ' ἐννοῶ, πάτερ. Ὅταν δύνωμαι νὰ τρώγω λαμπρὰ καὶ νὰ πίνω ἐξαίρετα καὶ ποικιλοτρόπως νὰ διασκεδάζω, δὲν εἶμαι, παρακαλῶ, εὐδαίμων; Τί ἄλλο ἀπαιτεῖται; Τί θὰ εἶπη ἠθικὴ εὐτυχία;

Πατήρ.

Ἀλλὰ, τέκνον μου, τὸ τρώγειν λαμπρὰ καὶ τὸ πίνειν ἐξαίρετα καὶ τὸ ποικιλοτρόπως διασκεδάζειν δύναται ἄρά γε νὰ σὲ καταστήσῃ ἀγαθὸν ἄνθρωπον, ἀγαθὸν πολίτην, οἰκογενειάρχην ἀγαθόν;

Υἱός.

Ὁ σήμερον πολιτισμὸς μὲ καθιστᾷ καὶ τοιοῦτον.

Πατήρ.

Πῶς;

Υἱός.

Διὰ τῆς τάξεως, ἣν διδάσκει ἡ ἐπιστήμη, καὶ ἐπιβάλλει ἡ πολιτεία.

Πατήρ.

Ἡ τάξις αὕτη τί εἶνε, — ἐξωτερικὴ μόνον ἢ καὶ ἐσωτερικὴ;

Υἱός.

Δὲν ἐννοῶ καὶ πάλιν τί λέγεις, πάτερ.

Πατήρ.

Ἡ τάξις αὕτη ρυθμίζει ἅρα γε μόνον τὴν ἐξωτερικὴν συμπεριφορὰν, ἢ διαμορφοῖ καὶ τὴν καρδίαν;

Υἱός.

Καὶ τί τὸ σπουδαῖον, ἂν μὴ ρυθμίῃ τὴν καρδίαν;

Πατήρ.

Τί τὸ σπουδαῖον;.. Ἡ πολιτειακὴ τάξις σοὶ ἐπιβάλλει νὰ μὴ κλέπτῃς, παραδείγματος χάριν, καὶ τιμωρεῖ τὸν κλέπτην· ἀλλὰ σὲ ἀναγκάζει ἅρα γε νὰ εἶσαι καὶ ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος καὶ ἐκπληρωτὴς τῶν ἄλλων σου ἠθικῶν καθηκόντων; Ἡ πολιτειακὴ τάξις σὲ ἀναγκάζει νὰ μὴ εἶσαι κακοποιὸν στοιχεῖον· ἀλλὰ σοὶ ἐπιβάλλει ἅρα γε καὶ νὰ εἶσαι στοιχεῖον ἀγαθοποιόν;

Υἱός.

Καὶ τίς εἶνε σήμερον ἀγαθοποιὸν στοιχεῖον;..

Πατήρ.

Βλέπεις λοιπόν, τέκνον μου, ὅτι ἀληθεύει ἐκεῖνο, ὅπερ σοὶ ἔλεγον ἐν ἀρχῇ τοῦ διαλόγου ἡμῶν, ὅτι βλέπω πρόοδον ποσότητος καὶ οὐχὶ ποιότητος πρόοδον, — βλέπω ἐπίδοσιν πνευματικὴν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἠθικὴν ἐπίδοσιν;.. Σήμερον ἡ κοινωνία διατηρεῖται μᾶλλον ἐκ τῶν ἠθικῶν στοιχείων τοῦ παρελθόντος!

Υἱός.

Καὶ ποῦ εὔρε τὸ παρελθὸν τὰ ἠθικὰ ταῦτα στοιχεῖα;

Πατήρ.

Τὸ παρελθὸν εἶχε λαμπρότερον τὸν ἀστέρα τῆς πίστεως, τηλαυγέστερον τὸν ἥλιον τῆς θρησκείας, καὶ διὰ τοῦ ἀπλέτου τούτου φωτὸς διέκρινε πλειότερον τὴν ἠθικὴν ἀλήθειαν. Ὁ σήμερον αἰὼν, αἰὼν σχεδὸν ἄθρησκος καὶ ἄπιστος, κινδυνεύει νὰ καταστῇ καὶ αἰὼν ἀνῆθικος!

Υἱός.

Ὁ αἰὼν ὅμως οὗτος, πάτερ, εἶνε αἰὼν ἐπιστημονικός.

Πατήρ.

Ἀλλά, τέκνον μου, ὑπάρχει ἄρά γε ἀληθὴς ἐπιστήμη, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἠθικὴ;

Υἱός.

Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω καὶ τοῦτον τὸν λόγον σου.

Πατήρ.

Ὁ Θεὸς ἐνετύπωσεν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν, δηλαδὴ τὸ ὠραῖον, καὶ ἡ καλλιέργια τῶν τριῶν τούτων θείων τῆς ψυχῆς τύπων ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν. Ὁ νεώτερος αἰὼν καλλιεργεῖ κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὸ ἀληθές. Ἀλλ' ἐξαρκεῖ τοῦτο πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν; Καὶ καλλιεργεῖται ἄρά γε πραγματικῶς τὸ ἀληθές ἄνευ τῆς καλλιέργειας τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ;

Υἱός.

Καὶ πῶς θὰ καλλιεργηθῇ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλόν;

Πατήρ.

Διὰ τῆς Θρησκείας, διὰ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἣν κυρίως ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία ἀπεργάζεται.

Υἱός.

Ἀλλὰ, πάτερ μου, ἡ Θρησκεία ὅ,τι εἶχε νὰ διδάξῃ τὸ ἐδίδαξεν· ἡ Ἐπιστήμη δ' ὅμως ποιεῖται πάντοτε νέας κατακτήσεις!

Πατήρ.

Ἡ Θρησκεία ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὀφείλει διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ καὶ ν' ἀναπτύσῃ αὐτὴν καὶ νὰ διατηρῇ θάλλοντα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τὰ διδάγματα αὐτῆς. Ἡ Θρησκεία εἶνε ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφώτατος κηπουρὸς ὁ φυτεύσας κάλλιστα ἄνθη καὶ κάλλιστα ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ὀφείλων νὰ διατηρῇ καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ἐν ἀκμῇ.

Υἱός.

Ἀλλ', ὅτε ὁ κήπος ἡμῶν κατηρτίσθη κάλλιστα, τί ἄλλο ἀπαιτεῖται; Δὲν πρέπει ἡμεῖς τότε νὰ δρέπωμεν μόνον τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρπούς; Ἀπαιτεῖται ἄρά γε νὰ ἔχωμεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἡμῶν αἰωνίως τὸν κηπουρόν;

Πατήρ.

Ἄλλ' ἂν μαρανθῶσι πάλιν τὰ ἄνθη καὶ ἂν πάλιν καταστραφῶσι τὰ δένδρα, τί γενήσεται; Ἄν ἐπέλθωσι θεομηνίαι, τίς θὰ ἐπιμεληθῇ τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν δένδρων ἐκείνων;

Υἱός.

Υπάρχει τοιοῦτος κίνδυνος σήμερον;

Πατήρ.

Μέγιστος, τέκνον μου! Ἄν ἡ καρδιά τοῦ νέου ἀνθρώπου ἀποστειρωθῇ ἡθικῶς διὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀθροισκείας, ὅπερ κινδυνεύει δυστυχῶς κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους νὰ πάθῃ, — τότε θὰ ἴδωμεν πόσον ὀλίγην δύναμιν θὰ ἐπιδείξωνται αἱ ἄθροισκοι καὶ ἀνήθικοι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, τότε θὰ ἴδωμεν τί καταστροφαὶ φοβεραὶ θὰ ἐπέλθωσι. Εἶδες προχθές τί ἔγραφεν ἡ Ἐστία τῆς 17 Σεπτεμβρίου ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ; Ἔχω πρόχειρον τὸ φύλλον. Ἀκουσον:

« Ποῖοι δοῦλοι Λαοὶ θὰ ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ ἐπανίδουν τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας, ἂν ἡ Εὐρώπῃ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ὁμοίαζεν εἰς αἰσθήματα τὴν Εὐρώπῃν τοῦ εἰκοστοῦ;

» Ἡ πολιτικὴ ὑποταγμένη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ ὕλικόν συμφέρον, δούλη ταπεινὴ τοῦ χρήματος.

» Δὲν ὑπάρχουν οὔτε καὶ δημοσιογράφοι παλλόμενοι ἀπὸ ἄλλα εὐγενέστερα αἰσθήματα.

» Δὲν ὑπάρχουν οὔτε καὶ ποιηταί! »

Υἱός.

Φρίκη τῇ ἀληθείᾳ πάντα ταῦτα, πάτερ μου!

Πατήρ.

Ὁ κηπουρὸς λοιπὸν ὀφείλει ἀείποτε νὰ ἐπιμελῇται τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν δένδρων τοῦ ἡμετέρου κήπου, ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν ἀσφαλῆ ἄνθη, ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν καρποὺς ἀσφαλεῖς. Ὁ μαχόμενος πρὸς τὴν Θρησκείαν, τέκνον μου, μάχεται πρὸς τὸν κηπουρὸν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν καρποφόρων δένδρων τοῦ κήπου τοῦ πολιτισμοῦ!

Υἱός.

Ἡ εἰκὼν σου πάτερ μου, εἶνε ὠραιότατη καὶ ἀληθεστάτη, καὶ λυποῦμαι, καιρίως λυποῦμαι, ὅτι τοῦτο μέχρι τοῦ νῦν δὲν εἶχον κατανοήσῃ.

Πατήρ.

Τέκνον μου, ἡ νεότης εἶνε ἄπειρος, καὶ ἐκλαμβάνει πολλάκις τὴν εὐτελεῖ ὕελον ἀντὶ ἀδάμαντος καὶ τὸν ἀδάμαντα ἀντὶ εὐτελοῦς ὕελου!

Υἱός.

Εὐχαριστῶ σοι, πάτερ μου. Σήμερον κατενόησα τί εἶνε ἡ Θρησκεία πρὸς τὸν πολιτισμόν. Συγχώρησόν μοι ἐπὶ τοῖς πρότερον λόγοις. Ἦσαν λόγοι ὕελινοι θραυσθέντες ὑπὸ τῶν ἀδαμαντίνων σου λόγων!

Ἐν Μονάχῳ τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1910.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΙΩΑΝΝΑ Δ' ΑΡΚ*

ΥΠΟ ΑΛΦ. ΔΕ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ

ΚΤ'

Ἡ Ἰωάννα, προσκαλουμένη καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐκ τῆς δεισιδαιμονίας τοῦ λαοῦ εἰς τὰ συμβούλια τῶν στρατηγῶν τῶν διοικούντων τὰ στρατεύματα, ἔδειξε τὴν αὐτὴν ἀνυπομονησίαν πρὸς μάχην καὶ τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην εἰς ἣν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς βοήθειαν. Ὁ Δυνουᾶ προσεποιεῖτο ὅτι συγκατένευεν αὐτῇ εἰς τὰ πάντα καὶ ἐναντίον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἰσθήματος, γινώσκων ὅτι ἐνδίδων αὐτῇ ἡὐχάρισται τὸν λαὸν καὶ ἐξέφλεγε τὸν στρατιώτην. Ἀρχῶν τόσοι πολιτικὸς ὅσον καὶ πολεμικὸς ὁ νόθος, ἐὰν ἡμιεπίστευεν εἰς τὰς ἀποκαλύψεις, ἐπίστευεν ὁμῶς εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡ χάρις καὶ ἡ πίστις τῆς Ἰωάννας ἐσαγήνευσε τὸν ἴδιον. Συνεννοεῖτο θαυμασίως μετ' αὐτῆς, φωτίζων μὲν αὐτὴν διὰ τῶν γνώσεών του εἰς τὰ συμβούλια, φλογιζόμενος δὲ ἐκ τοῦ ἡρώϊσμοῦ τῆς εἰς τὰ ἔργα.

Ὁ κύριος Γαμάχης, γηραιὸς στρατιώτης, μάρτυς τῶν ὑποχωρήσεων τοῦ Δυνουᾶ καὶ τοῦ Λαχίρ πρὸς τὰς τολμηρίας τῆς νεάνιδος, ἡγανάκτησεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, διότι προετίμων τὰς ἀποκαλύψεις χωρικῆς ἀντὶ τῆς πείρας πεπειραμένου ἀρχηγοῦ, ὡς αὐτός.

Ἀφοῦ ἀκούεται ἐνταῦθα, ἀνεφώνησεν, ἡ γνώμη ποταπῆς ἀγύρτιδος, προτιμωμένη τῆς γνώμης ἱππότου οἷος ἐγώ, δὲν φιλονεικῶ περισσότερο. Τὸ ξίφος μου θέλει ὁμιλήσῃ ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ τῷ δέοντι· ἴσως θ' ἀπολεσθῶ

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 160.

τότε· ἀλλ' ἡ τιμὴ μου ἀπαγορεύει, ὡς καὶ τὸ συμφέρον τοῦ βασιλέως, νὰ ὑπακούσω εἰς τοιαύτας ἀφροσύνας. Χαλῶ τὴν σημαίαν μου καὶ δὲν εἶμαι τοῦ λοιποῦ ἡ ἀπλοῦς στρατιώτης. Προτιμῶ νὰ ἔχω ἀρχηγὸν εὐγενῆ ἄνδρα μᾶλλον ἢ κόρην, ἥτις τίς οἶδεν ὥσως ὅποια ἦτο !

Εἶ-α, συμπτύσσων τὴν σημαίαν του, τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Δυνουᾶ.

Ἡ Ἰωάννα δὲν ἔπνεεν εἰμὴ πόλεμον, καὶ πᾶσα βραδύτης πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ τόπου διὰ τῶν ὅπλων τῇ ἐφαίνετο ἀμφιβολία πρὸς τὸν θεῖον λόγον καὶ ἀσέβεια πρὸς τὴν πίστιν. Ἰππευσε τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἵνα συνοδεύσῃ ἀπόσπασμα πορευόμενον εἰς Βλουᾶ, ὅπως ζητήσῃ ἐπικουρίας· κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν ἐλάσασα πρὸς χάρακά τινα τῶν ὀχυρωμάτων, δι' ὧν οἱ Ἄγγλοι περιέβαλλον τὴν πόλιν, καὶ φωνάζουσα δυνατά, ἵνα ἀκουσθῇ παρ' αὐτῶν, τοὺς προσεκάλεσε νὰ ἐκκενώσωσι τὰ ὀχυρώματα. Δύο Ἄγγλοι ἱππῶται, ὁ Γραμβίλλ καὶ ὁ Κλαδεδῶλ, περίφημοι διὰ τὴν ἀνδρίαν των καὶ διὰ τὰς ζημίας, ὡς κανήνεγκον κατὰ τῶν κατοίκων τῆς Ὀρλεάνς, ἀπεκρίθησαν δι' ἐμπαιγμῶν καὶ καταφρονήσεως, παραπέμποντες αὐτὴν εἰς τὴν ἡλακᾶτην καὶ εἰς τὰ ποίμνιά της.

«Ψεύδεσθε, τοῖς ἀπεκρίθη ἡ Ἰωάννα. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθῃτε ἐντεῦθεν· πολλοὶ τῶν ὑμετέρων θὰ φονευθῶσιν, ἀλλὰ σεῖς δὲν θὰ τοὺς ἴδῃτε !»

Πρόφητεύουσα οὕτω τὴν ἤτταν καὶ τὸν θάνατόν των.

KZ'

Ἡ δευτέρα ἐπικουρία, ὀδηγουμένη ἐκ Βλουᾶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου Δυνουᾶ, εἰσῆλθε χωρὶς νὰ προσβληθῇ εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Δυνουᾶ ἦλθε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Ἰωάνναν διὰ τὴν ἀγαθὴν γνωμην, ἣν τῷ ἐνέπνευσε· τῇ ἀνήγγειλε δὲ τὴν προσεχῆ ἄφιξιν ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ἐρχομένου εἰς συμπλήρωσιν τῆς πολιορκίας.

«Νόθε ! νόθε ! τῷ εἶπεν ἡ Ἰωάννα, σὲ διατάσσω, ἅμα ὡς ὁ στρατὸς οὗτος φανῇ εἰς τὴν πεδιάδα, νὰ μοί το ἀναγγείλῃς· διότι ἐὰν ἐμφανισθῇ χωρὶς νὰ συνάψω κατ' αὐτοῦ μάχην, θὰ σὲ ἀποκεφαλίσω», προσέθηκε χάριν παιδιᾶς.

Ὁ Δυνουᾶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τῇ ἀναγγείλῃ τοῦτο.

Ὅλιγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἐν ᾧ εὕρισκετο ἐπὶ τῆς κλίνης της ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, ἀναπαυομένη ἐκ τῶν κόπων, τοὺς ὁποίους ὑπέστη τὴν πρωίαν ἐπανορθοῦσα τὴν τάξιν, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη παρὰ τοῖς στρατιώταις, ὑπερφυσικὴ μέριμνα τὴν ἐμπόδιζε ν' ἀποκοιμηθῇ. Αἰφνης ἐγειρομένη καὶ ἐπικαθημένη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἐκάλεσε τὸν ὑπασπιστὴν της, τὸν γέροντα αὐθέντην τοῦ Δωλόν.

«Ὡπλισόν με, τῷ εἶπεν. Ἡ καρδιά μου λέγει νὰ ὑπάγω νὰ πολεμήσω τοὺς Ἄγγλους, ἀλλὰ δὲν μοι λέγει ἂν κατὰ τῶν φρουρίων ἢ κατὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν».

Ἐν ᾧ ὁ ἱππότης τὴν ἐνέδυε τὰ ὅπλα της, μέγας θόρυβος ἠκούσθη εἰς τὰς

οδούς ὁ λαὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἐσφάζοντο οἱ Γάλλοι ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν.

«Θεέ μου! λέγει ἡ Ἰωάννα, τὸ αἷμα τῶν Γάλλων ῥέει κατὰ γῆς! Διατί δὲν μὲ ἐξυπνουν ταχύτερον; Τὰ ὅπλα μου! τὰ ὅπλα μου! τὸν ἵππον μου! τὸν ἵππον μου!»

Καί, χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὸν κύριον Δωλόν, ἄοπλον εἰσέτι, ὁρμᾷ ἡμιωπλισμένη αὐτὴ ἐξω τῆς οἰκίας. Ὁ μικρὸς ἀκόλουθός της ἐπαίζεν ὡς παιδίον ἐπὶ τοῦ κατωφλίου.

«Ἄ! κακὲ ὑπασπιστά, ὅστις δὲν ἤλθες νὰ μ' ἀναγγείλῃς ὅτι τὸ αἷμα τῶν Γάλλων χύνεται! τῷ εἶπεν. Ἔλα, γρήγορα τὸν ἵππον μου!».

Ἐπὶ δὲ ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ πλησιάσασα εἰς τι ὑψηλὸν παραθύρον, ὁπότεν τῇ ἔδωκαν τὴν σημαίαν της, ἀπῆλθε καλπάζουσα καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸν κρότον, πρὸς τὰς πύλας τῆς πόλεως. Φθάνουσα ἐκεῖ ἀνεγνώρισεν ἓνα τῶν ἑαυτῆς, τὸν ὁποῖον ἐπανῆγον πληγωμένον καὶ αἰμοσταγῇ εἰς τὰ τεῖχη.

«Φεῦ! εἶπεν, οὐδέποτε εἶδον τὸ αἷμα Γάλλου, χωρὶς ν' ἀνορθωθῶσιν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου!»

Οἱ Γάλλοι ἱππῶται ἐπειράθησαν ν' ἀλώσωσι τὸ ὄχυρμα τοῦ ἀγρίου Λούπου· ἀλλ' ὁ Ταλβὸτ νικήσας ἐπύρχειτο πρὸς ἐπικουρίαν, διώκων αὐτοὺς μέχρι τῶν χαρακωμάτων τῆς Ὀρλεάνς. Ἡ Ἰωάννα ὤρμησεν ἐξω τῶν πυλῶν, συήγαγεν τοὺς ἡττηθέντας, ἐκάλεσε τὰς ἐπικουρίας, ἀπώθησε τὸν Ταλβὸτ, ἐκυρίευσεν τὸ φρουρίον, ἠχημαλώτισεν τὴν φρουράν· καὶ μεταπίπτουσα εὐθὺς ἐκ τῆς ὀργῆς εἰς τὸν οἶκτον, ἔκλαυσεν ἐπὶ τῶν τεθνεώτων καὶ ἔσωσεν ἐκ τῆς σφαγῆς τοὺς ἡττηθέντας. Θεόπνευστος καὶ μυχητὴς συνάμα τῆς ἀποστολῆς της, τὸ θαῦμα τῆς ἀγρυπνίας, τῆς διανοίας της, τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ οἴκου της, ἀνύψωσεν ὑπεράνω πάσης ἀμφιβολίας τὴν πίστιν τοῦ ὀνόματός της εἰς τοὺς στρατοὺς τῆς Γαλλίας καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεώς της εἰς τοὺς στρατοὺς τῆς Ἀγγλίας. Ἦθελε νὰ φεισθῇ τοῦ αἵματος καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν.

[Ἐπεται συνέχεια]

Ο ΟΡΦΑΝΟΣ*

Καὶ πράγματι διεσκέδασαν τελείως, ἄνευ τῆς στιγμιαίας σκέψεως πρὸς τὴν κακὴν κόρην.

Ἡ ἑορτὴ ἐξηκολούθησεν ἄχρι πρωίας, ὁπότε ὁ Διονύσιος, ὅστις ἄλλως τε δὲν ἐφείσθη ποσῶς τοῦ οἴνου, εὐρέθη ἐντελῶς ἐν μέθῃ, ἀλλ' ὁ εὐθυμος καὶ ἰσχυρὸς χαρακτήρ του δὲν μετεβλήθη, ἡ διάνοιά του ἀπέμεινε καθαρὰ καὶ παρὰ τὴν μέθην.

Οἱ συνδαιτυμόνες ἀπεσύρθησαν καὶ ἀπέμειναν ὁ Διονύσιος.

Ἐκάλεσε τὸν ὑπρέτην καὶ κομπάζων·

— Εὐτύχιε, φώναξε μιὰ ἄμαξα, τὴν καλλίτερη τοῦ θαύρης.

Θέλω ὁ γυιὸς μου νὰ πάῃ μετ' ἄμαξά καὶ ἀκούς νὰ ᾔνῃ θερμοασμένη.

* Συνέχεια· ἴδε σελ. 158.

Καὶ κατόπιν τρικλίζων, ἀλλὰ μὲ καθαρὸν τὸ βλέμμα, μὲ μειδιῶντα χεῖλη, μὲ εὐθυμον καὶ εὐτυχὲς ὄφρος ἐπορεύθη εἰς τὸ δωμάτιον, ἐνθα ἐκοιμήτο ὁ Παῦλος.

Τὸ παιδίον ἀφυπνίζετο ἀκριβῶς κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν. Βλέπει τὸν θετὸν αὐτοῦ πατέρα, παρατηρεῖ τὸ δωμάτιον, θαυμάζει τὸν γελωτοποιόν του, καὶ ἀσπάζεται τὸν ἄνδρα, ὅστις κύπτων ἐπ' αὐτοῦ φιλοστόργως τῷ λέγει μειδιῶν:

— "Α! τὸ ἄγγελουδι τοῦ μπαμπᾶ του, πῶς κοιμήθηκε!

Ὁ Παῦλος εὐτυχὴς ἦτο ἑτοιμος νὰ ἀπαντήσῃ, ὅποτε θλίψις αἰφνιδίως ἐπέχυθη ἐπὶ τῆς ὥραιας μορφῆς του.

Καὶ ἡ σκληρὰ καὶ συγκινητικὴ ἐρώτησις ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν χειλέων του.

— Ἡ Μαμμά;

Ἡ μαμμά του, εἶπεν ὁ Διονύσιος κατασυγκινηθεὶς καὶ δακρύων, καὶ περιβάλλων αὐτὸν συγχρόνως διὰ τῶν βραχιόνων του ἐν τῇ θερμῇ ἐξ ἀγάπης ἀγκάλῃ του, νά την, εἶμαι ἐγώ!

V

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐπομένην ἀνέγραψαν τὴν σωτηρίαν τοῦ Παύλου καὶ τὸν τρόπον αὐτῆς.

Οὕτω τὴν ἐπομένην ἀνεγνωρίσθη τὸ ἐν τῇ Μόργγῃ ἐκτεθειμένον πτώμα τῆς χήρας Βερνάρδου καὶ ἡ γνησιότης ὡς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Παύλου ἐπιστοποιήθησαν.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἐκάλεσεν ἐν τῷ γραφεῖῳ του τὸν Διονύσιον καί, ἀφοῦ συνεχάρη αὐτὸν ἐπὶ τῇ γενναιότητι, ἠρώτησε τί ἐσκέπτετο διὰ τὸν ὄρφανόν.

Νὰ τὸν υἱοθετήσω ἀπάντησεν ἀπλούστατα ὁ γενναῖος ἐργάτης.

Δὲν δύνασθε, εἶπεν αὐτῷ ὁ Διευθυντής.

— Καὶ γιατί ὄχι, σὰς παρακαλῶ, κύριε Διευθυντά, ἀφοῦ εἶνε ὄρφανός, ἀφοῦ δὲν ἔχει συγγενεῖς καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχει πῶς νὰ ζήσῃ;

— Διὰ νὰ τὸν υἱοθετήσητε νομίμως, ὀφείλετε νὰ ᾔσθε 50 ἐτῶν τοῦλάχιστον.

— Εὐχαριστῶ, εὐτυχῶς λείπουν ἀκόμη 14, γιὰ νὰ γεινούν τόσα.

— Ἐπειτα ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἐκτὸς αὐτοῦ, νὰ τὸν ἔχητε ἤδη προστατεύσει ἐπὶ ἕξ ἔτη.

— Μά, μοναχὰ χθὲς τὸν βρῆκα, τὸν ψάρεψα καὶ ἄρχισα. . .

Ἐπειτα μήπως μ' ἐμποδίζει ὁ νόμος, νὰ τὸν ἀναλάβω, νὰ τὸν σπουδάσω, νὰ φροντίζω γιὰ ὅλα του. Ὅταν νὰ ἦταν παιδί μου. . .

— Ἀπ' ἐναντίας καὶ σὰς συγχαίρω καὶ πάλιν, διότι θὰ ἐκπληρώσητε πρᾶξιν δι' ἣν καὶ ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ σὰς εὐγνωμονῇ.

— ὦ, κύριε, δὲν ζητᾶω τόσα πολλά. Ὁ μικρός μου νὰ μοῦ μείνῃ μοναχά, νά, τί θέλω, τὸ παιδί μου.

— Κρατήσατέ τον λοιπόν, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὸν ἀποκαταστήσητε τίμιον ἄνθρωπον, καλὸν πολίτην.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐκπλήρωσιν τῶν τύπων ὁ Διονύσιος, ὅστις ἤθελε νὰ διασκεδάσῃ τὸ παιδί του, ὡς τὸ ἐκάλει, ἐπὶ τριήμερον περιέφερεν αὐτόν, ὁδηγῶν εἰς ἐξοχάς, εἰς κέντρα, ἔφερεν αὐτόν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον νὰ φάγῃ, εἰς

τον Ζωφολάκον κήπον καὶ τέλος παντοῦ ἔνθα ἐφρόνει ὅτι ὁ μικρὸς του θὰ ἐλησμένει.

Χωρὶς καὶ νὰ σκέπτηται τοῦτο, ὁ Διονύσιος εἶχε καταστή ὁ ἥρωες οὐχὶ μόνον τῆς συνοικίας του ἔνθα ἐγνωρίζετο καὶ ἐξετιμᾶτο. ἀλλὰ τῆς πόλεως ὅλης. Πάντες ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ περιποιηθῶσιν ἀμφοτέρους. Ἐθαύμαζον τὴν ἀγαθότητα καὶ γενναιότητα τοῦ ἀνδρὸς ὡς καὶ τὴν χάριν καὶ γλυκύτητα τοῦ παιδίου, ὅπερ εἶχεν ἐνδύσει πολυτελῶς χωρὶς νὰ θέλῃ καὶ νὰ σκεφθῇ τοῦτο.

Οὕτως ἦτο πλασμένος ὅτε ἤρεσκε καὶ ἐπόθει τι, δὲν ἐσκέπτετο ποσῶς τὴν δαπάνην καὶ ἔπειτα ὁ Παῦλός του ἔδει νὰ ἦ ἐνδεδυμένος ὡς μικρὸς Κύριος· οὕτως ἐφρόνει ἐν τῇ ἀγαθότητι τῆς ψυχῆς καὶ οὕτως ἔπραττεν.

Ὡς διήρχετο τοῦ κατὰστήματος ἔνθα ἡ Μελὴ εἰργάζετο προσεκλήθη ὑπὸ τῆς διευθυντρίας νὰ εἰσέλθῃ. Ἐπραξε τοῦτο ἄνευ ἄλλης παρακλήσεως, εἶδε τὴν Μελὴν, ἥτις ἐν συγχύσει διατελοῦσα ἐπὶ τῷ προσφάτῳ πραξικοπήματί της ἐδυσκολεύετο καὶ νὰ ἀτενίσῃ αὐτὸν εἰσέτι καὶ ἐν τῇ ἀγαθότητι τῆς ψυχῆς του λησμονῶν ἤδη τὸ κακόν.

— Καὶ καλὰ κακὸ κεφάλι, ἀδιόρθωτο, σοῦ πέρασε ὁ θυμὸς ἢ ἀκόμη; εἶπεν αὐτῇ.

[Ἔπεται συνέχεια]

SCRIPTOR LATINUS

Menstruus ad linguam latinam nostrae aetatis rationibus adaptandam, commentarius.

Ἔτος 8ον ἀρ. 5.

Τὸ περιοδικὸν τοῦτο συντασσόμενον παρὰ τοῦ κ. Voltmar Lommatzsch καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Hans Lüstenöder συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἀρμονίας» καὶ ἐν γένει εἰς πάντα φιλόλογον ἕνεκα τῆς ἀρίστης χρήσεως τῆς Λατινικῆς γλώσσης διὰ ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὸν αἰῶνά μας καὶ διὰ τὸ ποικίλον τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ λαμπρῷ τούτῳ περιοδικῷ.

Περιεχόμενα :

Omniibus gymnasii veteres linguas colentis amicis. Hartmann, Quando senescimus Utis, Mea philosophica confessio ad amicos Lehmann, De itinere Zeppelini in regiones arcticas inito. Tassetius, Ferro vehentium concessus Ex epistulario redactoris.

Libri dono accepti. — Libri & lectoribus desiderati Nuntii menstrui. — Responsorium. — Censura librorum, Exempla versionum. — Ad Lectores. — Aenigmata.

Διεύθυνσις : Voldemar Lommatzsch

BREMERHAVEN